

Interview met NM'ers van het eerste uur

Een terugblik op 10 jaar Nederlandse Mediation

Dit jaar is het tien jaar geleden dat het tijdschrift *Nederlandse Mediation* (NM) is opgericht. Een mooi moment voor een terugblik. Wat bracht Nicolai Duin, Fred Schonewille en Eva Schutte, leden (en hoofdredacteur) van het eerste uur, ertoe dit tijdschrift op te zetten? Hoe komt het in *Tijdschrift Conflicthantering* terecht en wat leert een mediator van het schrijven voor NM?

DOOR MARION UITSLAG

Bij de start van dit gesprek worden onmiddellijk de namen genoemd van Marieke Zon, Dirk-Jan Bender, Nienke Wiersma en Annet Draaijer, die ook tot 'de groep' behoorden die het tijdschrift hebben opgericht. Binnen Wolters Kluwer werkte ook Erwin Smit hard aan de totstandkoming van *Nederlandse Mediation*. En Paula Boshouwers heeft als eerste redactiesecretaris een belangrijke rol gespeeld. Ere wie ere toekomt.

Hoe kwamen jullie op het idee voor een tijdschrift als NM?

Fred Schonewille: Jan Vranken liet zich in het algemeen deel van de Asserserie (de Asserserie is een soort 'bijbel' voor juristen in het civielrechtelijke domein, *red.*) positief uit over mediation als alternatief voor rechtspraak en hij was ervan overtuigd dat mediation heel veel potentie had.¹ Maar hij sprak ook over een tunnelvisie binnen de mediationwereld die een negatief effect had op de verdere ontwikkeling en het succes van mediation.² Deze tunnelvisie betreft onder andere het niet afleggen van publieke verantwoording door de mediator op grond van het beginsel van de vertrouwelijkheid. Vrankens kritiek was dat er niets naar buiten kwam over wat er achter de gesloten deur van de mediator gebeurde en dat dit gegeven het proces wel erg oncontroleerbaar maakte. De vertrouwelijkheid stond, met andere woorden, in de weg aan onderzoek en aan het feit dat mediationzaken tegen het licht gehouden konden worden zodat ervan geleerd kon worden. Ik vond dat Vranken gelijk had en heb er daarna mijn missie van gemaakt deze tunnelvisie de wereld uit te helpen, te beginnen met het niet afleggen van verantwoording door de mediator in het openbaar. Ik kwam toen op de gedachte van een

tijdschrift waarin de jurisprudentie afkomstig uit mediations zou worden gepubliceerd en ben met dat idee naar Nicolai Duin, uitgever bij Kluwer gestapt.

Nicolai Duin: Een heel belangrijk argument om het tijdschrift op te zetten waren de raakvlakken met de juridische wereld en de verdere professionalisering van het vak.

Eva Schutte: Ik was heel enthousiast over Freds idee omdat ik van mening ben dat je hiermee mediation verder brengt. Meer bekendheid was noodzakelijk en de praktijk moest echt kennis kunnen maken met mediation, zodat duidelijk kon worden wanneer het wel en niet werkt. Dit kan heel goed vorm krijgen door casuïstiek openlijk te bespreken, te becommentariëren en erop te reflecteren, waar we ook nog eens van leren. Dus niet alleen leren via theorie ook door middel van casuïstiek uit de praktijk.

Maar er bleek heel veel aarzeling in het veld als het gaat over openheid en publiceren van zaken. Het argument was telkens 'ja maar: de vertrouwelijkheid'.

'Door ondertekening van deze overeenkomst verklaren partijen zich ermee akkoord dat de mediator deze mediation, waaronder ook een eventuele vaststellingsovereenkomst of afsprakenlijst, tot onderwerp maakt van een publicatie in een vakblad, en/of gebruikt voor informatie- en onderwijsdoeleinden, mits geanonimiseerd en in een niet op deze individuele zaak herleidbare vorm.'

Zo staat het standaard in de mediationovereenkomsten van ReulingSchutte.

Marion Uitslag

is redactielid van dit tijdschrift.

Eva Schutte is mediator in zakelijke geschillen bij ReulingSchutte.

Hoe is die koudwatervrees met betrekking tot de vertrouwelijkheid getackeld?

Schutte: Die is nooit helemaal weggegaan. Als ik hoor over een mooie, complexe zaak, dan zeg ik vaak tegen de mediator 'schrijf erover' maar dan komen de mitsen en maren. De angst en scepsis, zowel bij de mediators als bij de betrokken partijen dat het herleidbaar is, ook als er geanonimiseerd wordt, is groot. Uitdrukkelijk toestemming vragen aan de betrokken partijen is een optie maar leidt ook wegens die angst en scepsis nogal eens tot een 'nee'. Wij gebruiken in onze mediationovereenkomst een standaardclausule waarin staat dat de deelnemers aan de mediation toestemming geven om over de voorliggende kwestie – geanonimiseerd en niet herleidbaar – te publiceren (zie kader). Maar sommige deelnemers (en vooral hun advocaten) struikelen hierover, dan

Zolang alles achter gesloten deuren blijft plaatsvinden, is het mediationproces oncontroleerbaar

halen we deze er uiteraard meteen uit.

Je kunt de beschrijving van de zaak natuurlijk ook veranderen zodat het echt onherkenbaar is, maar dat zou tegelijkertijd ook jammer zijn. Het is het mooiste als de zaak zoals die voorligt en zich heeft ontwikkeld met alle plussen, minnen, vraagtekens en twijfels gedeeld kan worden.

Schonewille: Vranken had gelijk waar het gaat over de transparantie. Zolang alles achter gesloten deuren blijft plaatsvinden, is het mediationproces oncontroleerbaar. Daarom moeten mediations ook zo getrouw mogelijk worden beschreven in *NM*.

Waar komt het idee voor de vorm van *NM* vandaan?

Schutte: Het blad *NM* is destijds opgezet naar het idee van de *Nederlandse Jurisprudentie (NJ)*, met de bedoeling om verder te professionaliseren, meer bekendheid te genereren, maar ook om een doelgroep als de advocatuur te bereiken. Het 'jurisprudentie-idee', dat wil zeggen: een zaak beschrijven, gekoppeld aan rechtsgebieden (arbeid, familie, zakelijk, overheid en later ook straf) en wetsartikelen, becommentarieerd door middel van een reflectie of noot, wordt ook hier toegepast. Dat is een tamelijk strak format en vraagt ook een en ander van degene die schrijft.

Schonewille: Naast voor de primaire doelgroepen mediators, advocatuur en rechterlijke macht was het blad ook bedoeld voor gebruik in het hoger en universitair onderwijs. Als universitair docent wist ik dat in de handboeken waarmee wordt gewerkt mediation vaak niet wordt genoemd, terwijl op de rechtsgebieden echtscheiding en arbeid toen al een groot gedeelte van de zaken in mediation werden opgelost. Een blad als *NM* is dan een noodzakelijke bron van informatie want daarin wordt de mediationpraktijk van alledag en daarmee dus ook de actuele ontwikkelingen daarbinnen beschreven.

Is het blad succesvol?

Schonewille: Ja en nee. Ja, *NM* heeft zeker bestaansrecht maar het is niet zo succesvol geworden als ik bij de start had gedacht. Ik ervaar de mediationwereld als tamelijk innovatieresistent. Wat ooit zo is bedacht, moet zo blijven en dat is jammer. Ik had verwacht dat de professionele mediators het tijdschrift zouden hebben omarmd maar dat is tot op heden nog te weinig gebeurd.

Dit zie je ook terug in het beperkte aantal bijdragen dat binnenkwam en binnenkomt. Het is altijd trekken en duwen

Nicolai Duin is uitgever bij Wolters Kluwer.

Fred Schonewille is mediator in familiebedrijven, nalatenschaps- en familiekwesies en de eerste hoofdredacteur van *NM*.

geweest om kopij te krijgen. En dit geldt met name voor de terreinen overheid en zakelijk.

Schutte: De angst dat een zaak herkenbaar is, is juist daar heel groot. Men denkt, zoals ik al zei, snel dat de eigen zaak voor anderen herkenbaar is. En dit terwijl ik nog nooit een opmerking in deze richting heb gehad naar aanleiding van mijn publicaties in *NM*.

Duin: Wolters Kluwer moet ook aanwezig zijn op het terrein van alternatieve geschilbeslechting en ik zie zeker het belang van *NM*, al heeft het tijdschrift niet meteen de vlucht genomen waarop we in eerste instantie hadden gehoopt. En dat ligt zeker niet aan de redactie van *NM* die met een niet-aflattend enthousiasme onverstoort verder werkt.

Schutte: Wij hebben allemaal enorm ons best gedaan om te enthousiasmeren zodat er bijdragen aangeleverd zouden worden. Ik heb het gepromoot met dat je een publicatie op je naam hebt staan, er PE-punten voor worden gegeven, je een bijdrage aan het vak levert en het leerzaam is voor anderen en voor jezelf.

Schonewille: Het schrijven op zich en zeker over een zaak van jezelf noopt tot reflectie. En wanneer doe je dat anders? Ja, misschien in je intervisiegroep. Daar kun je ook andere in *NM* beschreven zaken inbrengen en bespreken.

Hoe komen *NM* en *TC* nu samen in één tijdschrift?

Duin: In 2020 is *Tijdschrift Conflictantering* (*TC*) door Wolters Kluwer overgenomen van uitgeverij Sdu. Het samenvoegen van *TC* en *NM* in één tijdschrift bleek vervolgens een volstrekt logische stap. *NM* kreeg er in een klap een grote groep lezers bij en *TC* werd een nog completer vaktijdschrift. Ook heeft het tijdschrift een mooie restyling ondergaan.

Schonewille: Wel is besloten vanwege de hoeveelheid werk die op het bord van zowel de *NM*- als de *TC*-redacteurs liggen om met twee aparte redacties te blijven werken. *NM* is wat toegankelijker geworden doordat het een wat groter lettertype kreeg, maar het (*NJ*-achtige)format bleef bestaan en er werd ook niet 'opgeleukt' door middel van afbeeldingen.

In hoeverre kun je *NM* innovatief noemen?

Schonewille: Het hele idee van *NM* was innovatief.

Schutte: De advocatuur is tamelijk behoudend dus als je hier binnen wilt komen, moet je aansluiten – daarom ook het format van *NJ* – en tegelijkertijd ook iets nieuws brengen.

Duin: De redactie blijft streven naar vernieuwing. Zo is onlangs bedacht dat een beschreven zaak ook door een derde becommentarieerd kan worden. Ook dit is conform het concept van *NJ*, namelijk een annotator die zijn kijk op de kwestie geeft. En de redactie blijft met optimisme bedenken hoe *NM* nog aantrekkelijker gemaakt kan worden zowel voor de lezers als voor de schrijvers van de artikelen.

Welke wensen zijn er voor de toekomst van *NM*?

Duin: Mijn wens zou zijn dat draagvlak en bereik van *NM* nog groter worden dan nu het geval is en dat er door onze doelgroepen nog vaker kennis wordt genomen van de daarin opgenomen mediations. De afleveringen van *NM* zijn ook online raadpleegbaar in Wolters Kluwer InView, en inmiddels is een uitgebreide database van tien jaargangen opgebouwd. Schutte: Het zou goed zijn als mediators niet alleen de mooie en geslaagde mediations beschrijven maar ook vaker de mediations die niet goed gingen. Je leert immers het meeste van je fouten.

Het zou goed zijn als mediators ook vaker de mediations die niet goed gingen beschrijven

Ook kunnen de *NM*-kwesies nog meer worden ingezet als casuïstiek in het onderwijs. Daar zou dan na afloop van de rollenspellen de 'werkelijke' kwestie kunnen worden gelezen en besproken. *NM*-zaken kunnen verder ook input zijn voor intervisies.

Schonewille: Ik zou willen dat elke mediator verplicht wordt om jaarlijks ten minste één zaak te beschrijven en te publiceren in het *NM*-format. Dat is zo leerzaam, voor jezelf maar ook voor anderen. Misschien kan dit een van de vereisten worden waaraan voldoen moet worden om de MfN-peerreview succesvol af te leggen. ■

NOTEN

1. C. Asser & J.B.M. Vranken, *Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk Recht. Algemeen deel: een vervolg*, Deventer: Wolters Kluwer 2005.
2. Fred Schonewille wil in *TC* 2025/1 een artikel wijden aan Vrankens kritiek twintig jaar na publicatie.